MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

AFD AGENCE FRANÇAISE DE DÉVELOPPEMENT

unicef har bir bola uchun

SUV – HAYOT MANBAI:

Suv resurslarini asrash sari sayohat

1-4 sinflar uchun o'quvchi kitobi

SUV – HAYOT MANBAI:

Suv resurslarini asrash sari sayohat

1-4 sinflar uchun o‘quvchi kitobi

Minnatdorchilik

«Suv – hayot manbai: Suv resurslarini asrash sari sayohat - 1-4 sinflar uchun o'quvchi kitobi» qo'llanmasi Fransiya taraqqiyot agentligi (AFD) ko'magida hamda O'zbekistonda suvni tejash bo'yicha ta'limni mustahkamlashga o'z hissasini qo'shayotgan milliy va mahalliy hamkorlar bilan hamkorlikda ishlab chiqildi.

YUNISEFning O'zbekistondagi vakolatxonasi **Qoraqalpog'iston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligiga,** tuman ta'lim bo'limlariga hamda boshqa tegishli davlat idoralariga va texnik hamkorlarga ushbu materiallarni ishlab chiqishdagi yo'l-yo'riqlari va hamkorligi uchun chuqur minnatdorchilik bildiradi.

Materiallarni ishlab chiqish va maslahatlashuv jarayonida o'z tajribasi va amaliy qarashlari bilan o'rtoqlashgan **maktab direktorlari va o'qituvchilariga** alohida minnatdorchiligimizni bildiramiz. Ularning fikr-mulohazalari mashg'ulotlar va material mazmunining 1–4 sinf o'quvchilariga mos, qiziqarli va dolzarb bo'lishini ta'minlashga yordam berdi.

Ushbu darslik suvni tejashni erta yoshdanoq rasmiy ta'limga joriy etish va bolalarda suvdan mas'uliyatli foydalanish odatlarini shakllantirishga undash bo'yicha keng ko'lamli sa'y-harakatlarning bir qismidir. Ushbu ish orqali biz bu g'oyalarni o'z maktablari, oilalari va mahallalariga yetkaza oladigan **yosh suv himoyachilarining** yangi avlodini ilhomlantirishga umid qilamiz.

Ishlab chiquvchilar:
«ZN Standard» MCHJ
Toshkent sh., O'zbekiston Respublikasi

«LEAF» MCHJ
Toshkent sh., O'zbekiston Respublikasi

Ma'lumot, hamkorlik va sheriklik uchun: YUNISEF SSG jamoasi
kbanerjee@unicef.org
saytjanov@unicef.org

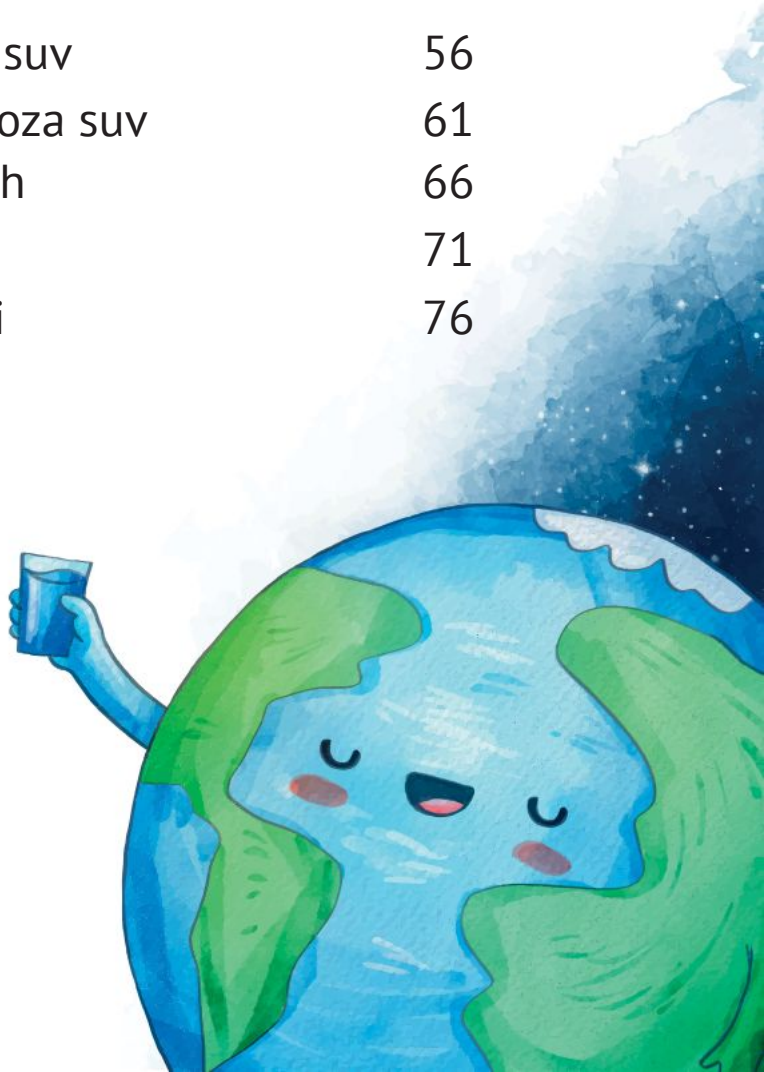
HUQUQIY ESLATMA

Ushbu nashrning istalgan qismini qayta nashr etish uchun ruxsat talab qilinadi. Ushbu nashrda foydalanilgan barcha rasmlar va illyustratsiyalar faqat ma'lumot berish maqsadida taqdim etilgan bo'lib, ulardan faqat ushbu nashr va uning mazmuniga nisbatan foydalanilishi shart. Barcha suratlar faqat illyustrativ maqsadlarda ishlatiladi. YUNISEF fotosuratlari mualliflik huquqi bilan himoyalangan va ulardan jismoniy shaxs yoki tashkilotning shaxsiy targ'ibot faoliyatida yoxud har qanday tijorat maqsadlarida foydalanilishi mumkin emas. Mazmunni ma'no yoki kontekstni o'zgartirish maqsadida raqamli tarzda tahrirlash mumkin emas. Brendga tegishli bo'lmagan kontentning barcha nusxalarida manba quyidagicha ko'rsatilishi SHART: Fotosuratlar: «© UNICEF / fotografning familiyasi». Manbasi ko'rsatilmagan materiallardan foydalanishga ruxsat berilmaydi. YUNISEF-ni qo'llab-quvvatlaganingiz uchun tashakkur.

MUNDARIJA

1-MAVZU	Suv – hayot manbai	6
2-MAVZU	Suv tomchisining ajoyib sayohati	11
3-MAVZU	Atrofimizdagi suv	16
4-MAVZU	Ichimlik suvimiz qayerdan keladi?	21
5-MAVZU	Ichimlik suvi bu nima?	26
6-MAVZU	Men ichadigan suv xavfsizmi?	31
7-MAVZU	Ichimlik suvi xavfsizligini ta'minlash	36
8-MAVZU	Suvni asrovchi qahramonlar	41
9-MAVZU	Suv tanamni sog'lom saqlaydi	46
10-MAVZU	Suv menga o'rganish va o'ynashda yordam beradi	51
11-MAVZU	Toza qo'llar va xavfsiz suv	56
12-MAVZU	Xavfsiz hojatxonalar, toza suv	61
13-MAVZU	Tabiatdagi suvni asrash	66
14-MAVZU	Har bir tomchi qadrli	71
15-MAVZU	Yosh suv chempionlari	76

Suv chempioni sayohati
Kursni tugatganlik
to'g'risida sertifikat

1-MAVZU.
SUV – HAYOT MANBAI

Hikoyani o‘qing

Oygulning suvsiz o‘tgan tongi

Oygul uyg‘onib, yuzini yuvgani bordi.
U jo‘mrakni ochdi. Lekin suv chiqmadi.
– Oyi! – deb chaqirdi u. – Suv yo‘q!
Oygul nonushtadan oldin tishlarini ham, qo‘llarini ham yuva olmadi.
Oradan to‘rt soat o‘tib, suv keldi. Ammo Oygul o‘sha tongni hech qachon unutmasdi.
– Bugungacha suv haqida hech o‘ylamagan ekanman, – dedi u. – U shunchaki... doim bor edi.

Suv shunchaki suyuqlik emas — u
Yerdagi barcha hayotning manbai.

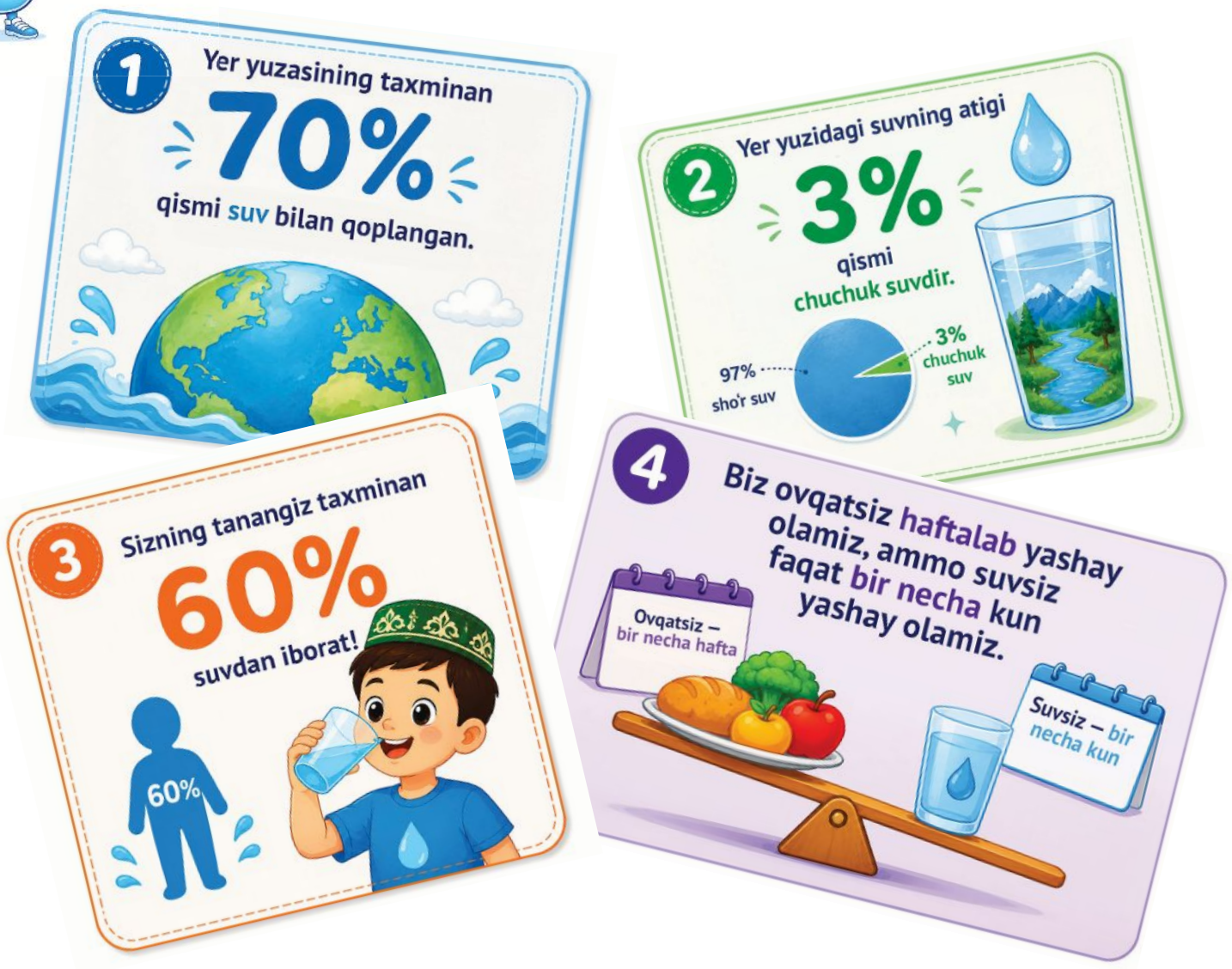

Savollarni muhokama qiling

1. Suv **bo‘lmaganda** Oygul **o‘zini** qanday **his** qildi?
2. Bugun **suvdan** foydalanib bajargan UCHTA ishingizni ayting.
3. Sizningcha, nima uchun suv **«hayot manbai»** deb ataladi?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

TOPING va DOIRA ICHIGA OLING!

Rasmlarga qarang.

Suv kerak bo‘ladigan barcha narsalarni doira ichiga oling.

KO‘RSATING va TOPING!

Sherigingiz bilan ishlang. Suvdan foydalanishning bir usulini tanlang. Uni so‘zlashmasdan ko‘rsating. Sherigingiz topa oladimi?

O‘qituvchiga maslahat: juftlikda o‘ynating — bir bola harakatlar bilan ko‘rsatadi, ikkinchisi esa javobni aytadi!

MASHG‘ULOT | 3-4 sinflar

TOPING va DOIRA ICHIGA OLING!

1.Bugun ertalabdan hozirgacha suvdan foydalangan **BARCHA** usullaringiz ro‘yxatini yozing.

_____

2. Ularni sanang. Umumiy sonini ___ **marta** deb yozing.

3. Qaysi usul sizni ko‘proq hayron qoldirdi? Buning **sababini** tushuntirib, bir jumla yozing.

_____

JUMLANI TO‘LDIRING

1. Agar maktabimizda bir kun davomida **umuman** suv bo‘lmasa, mana bu ishlar **eng qiyin** bo‘lardi: _____

_____

_____

_____

_____

Rasmni bo‘yang va suv zarur bo‘lgan UCHTA narsani doira ichiga oling.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

2-MAVZU.
SUV TOMCHISINING AJOYIB SAYOHATI

Hikoyani o‘qing

Dina ismli bir suv tomchisi bor edi. U qachonlardir ummonning bir parchasi bo‘lgan. Quyosh uni isitgach, u suv bug‘i sifatida osmonga ko‘tarildi. U boshqa tomchilarga qo‘shilib, bulut hosil qildi. Bulut juda og‘irlashganda esa yomg‘ir bo‘lib, tog‘ga yog‘di.

Dina soyga, so‘ngra daryoga oqib o‘tdi. Keyinroq u suv ombori va suv tozalash inshootidan o‘tib, jo‘mrakdan chiqdi.

Bir bola uni ichdi, Dina esa jilmayib qo‘ydi. – Tez orada yana bug‘lanib, yangi sayohatni boshlayman.

Suvning tabiatda aylanishi hech qachon to‘xtamaydi.

Savollarni muhokama qiling

1. Dinaning sayohatining barcha bosqichlarini ayta olasizmi? Nechta bosqichni sanadingiz?
2. Suvning osmonga ko‘tarilish jarayoni nima deb ataladi?
3. Sizningcha, bir tomchi suv to‘liq suv aylanish jarayonini qancha vaqtda yakunlashi mumkin?

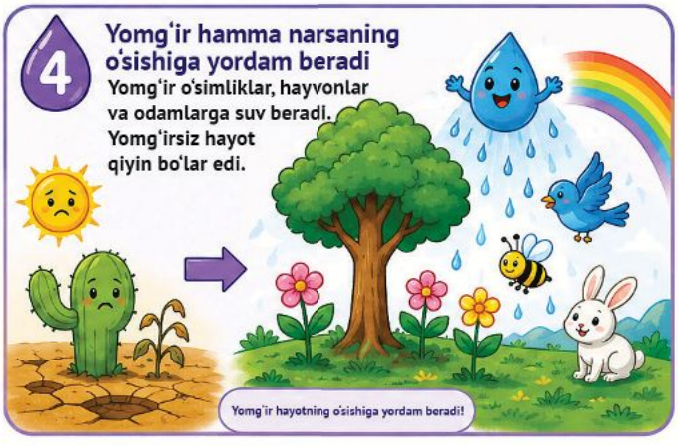

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

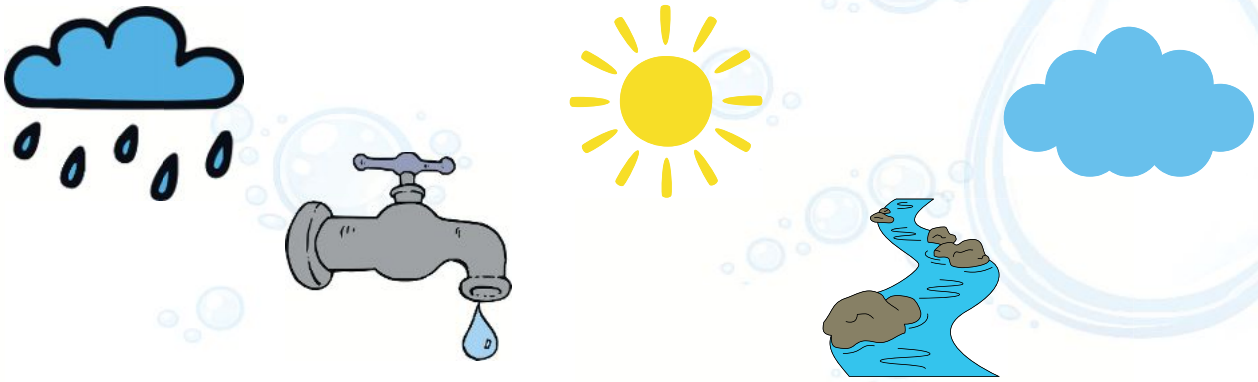

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

QARANG va DOIRA ICHIGA OLING!

Rasmda Dinaning harakatlanishiga yordam bergan narsani doira ichiga oling.

HARAKATLAR BILAN KO‘RSATING!

SUV TOMCHISIGA AYLANING!

O‘rningizdan turing! Dinaning sayohatidagi har bir bosqichni o‘qituvchingiz bilan birga ijro eting.

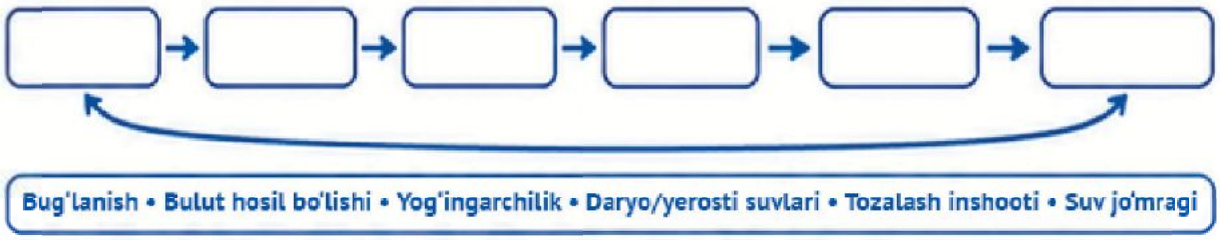

Endi Dinaning butun sayohatini boshidan oxirigacha birgalikda bajaring!

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

CHIZING va BELGILANG!

Suv aylanishining to‘liq chizmasini chizing.

Har bir bosqichda nima sodir bo‘lishini tushuntirib, bitta gap yozing.

SUV TOMCHISI – DINA NOMIDAN YOZING!

1.Suv tomchisi Dina tilidan 3-4 ta gap yozing.
2.Okeandan osmonga, daryodan jo‘mrakkacha bo‘lgan butun suv aylanishi bo‘ylab sayohatingizni tasvirlab bering.

Ushbu so‘zlardan foydalaning:
bug‘lanish, kondensatsiya, yog‘ingarchilik, yig‘ilish, tozalash

Rasmni bo‘yang va suv tomchisining yo‘lini barmog‘ingiz bilan kuzatib chiqing.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

3-MAVZU.
ATROFIMIZDAGI SUV

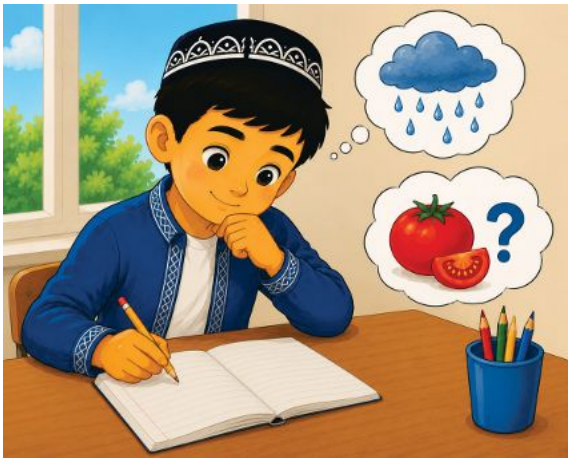

Hikoyani o‘qing

Maqset hamma joyda suv borligini kashf etdi

Maqsetning o‘qituvchisi: – Suvni qayerdan topish mumkin? – deb so‘radi.

– Daryodan, – dedi bir bola. – Jo‘mrakdan, – dedi boshqasi.

– Yaxshilab qarang, – dedi o‘qituvchi jilmayib.

U sovuq derazaga pufladi. Derazada bug‘ paydo bo‘ldi.

– Bu sizning nafasingizdagi suv. – U pomidorga ishora qildi.

– Bu pomidorning taxminan 95 foizi suvdan iborat. – So‘ng u jilmaydi.

– Tanamizning ham taxminan 60 foizi suvdan iborat. – Maqset jilmaydi. Suv haqiqatan ham hamma joyda bor ekan.

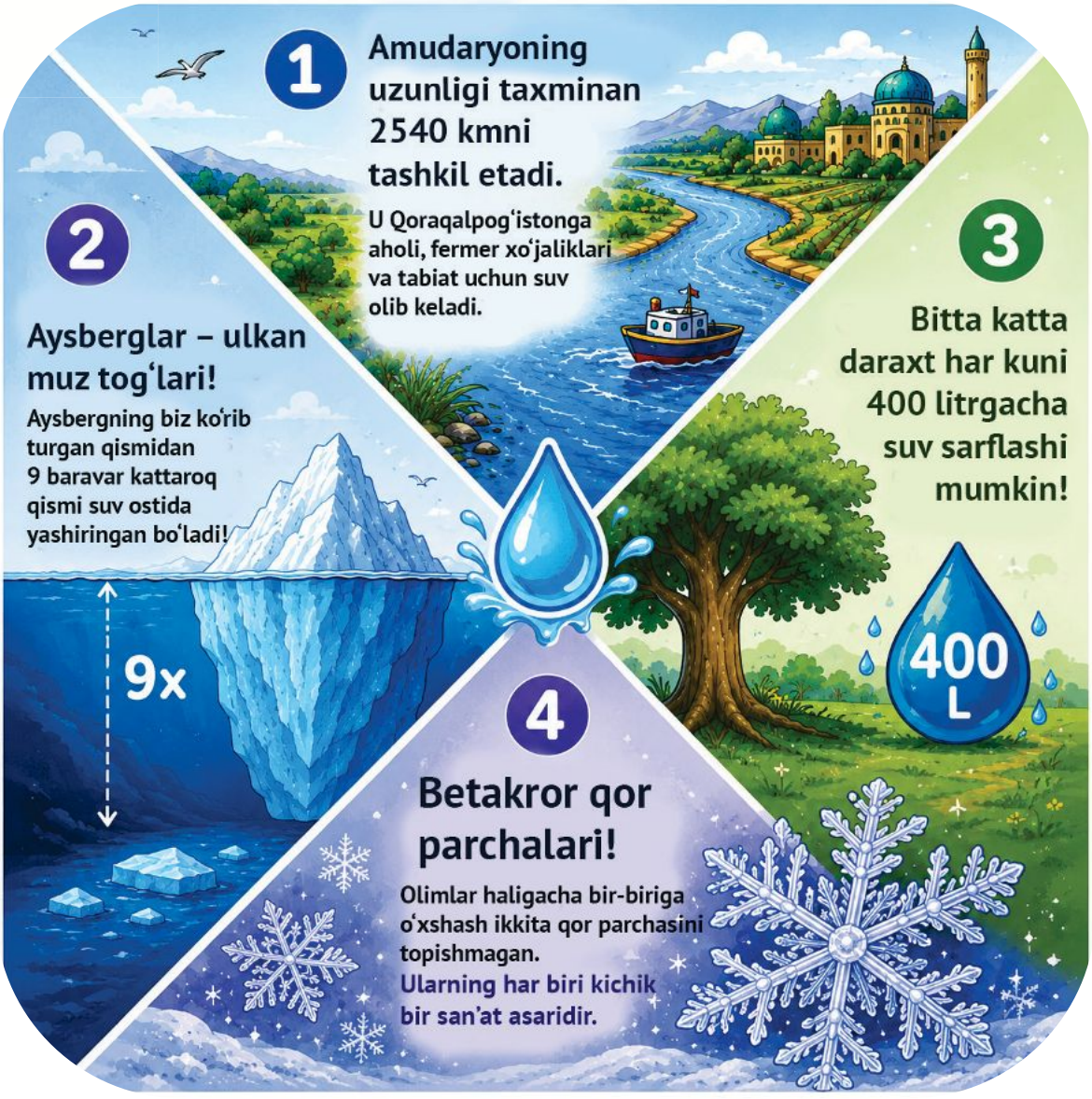

Savollarni muhokama qiling.

1. Uyingizda yoki sinfxonada suvni qayerlardan topish mumkin?
2. Sizningcha, nima uchun tanamiz har kuni suvga muhtoj?
3. Hikoyada sizni eng ko‘p nima hayratda qoldirdi — nafasingizdagi suvmi, pomidordagi suvmi yoki tanangizdagi suvmi? Nima uchun?

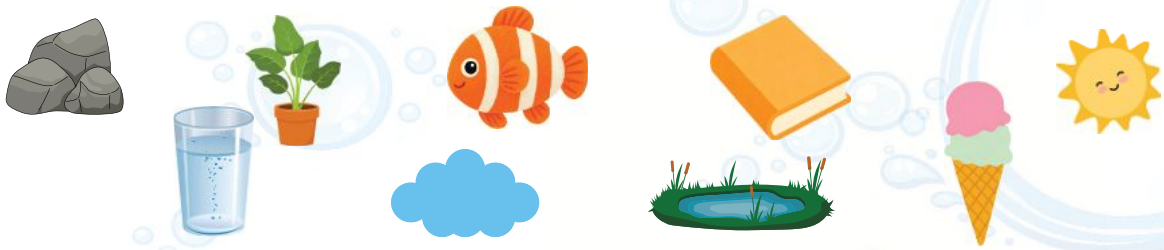
Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1-2 sinflar

QARANG va DOIRA ICHIGA OLING!

Quyidagi rasmga qarang.
Suv bor bo‘lgan hamma narsani doira ichiga oling.

SUV OVI!

Sinfxonangizga nazar soling. Suv bilan bog‘liq UCHTA narsa yoki joyni toping. Ularni ko‘rsating va sherigingizga ayting.

ANIQLANG!

YASHIRIN SUVNI TOPING!

Suv yashiringan har bir joyning yoniga 💧 kichik suv tomchisi stikerini yopishtiring

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va YOZING

Suv topish mumkin bo‘lgan joylarning ro‘yxatini tuzing. Kamida 5 ta joyni yozing.

1. _____ 4. _____
2. _____ 5. _____
3. _____

Qaysi joy sizni eng ko‘p hayratlantirdi? Bir jumla bilan yozing.

_____

O‘YLANG va TOPING!

Rasmlarga qarang.
Sizningcha, qaysi UCHTASIDA ENG ko‘p yashirin suv bor? Taxminlaringiz yoniga ⭐ belgisini qo‘ying.

Rasmni bo‘yang va atrofingizdagi suvli joylarni toping.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

4-MAVZU.
ICHIMLIK SUVIMIZ QAYERDAN KELADI?

Hikoyani o‘qing

Marjon stakaniga suv quydi.

– Dada, bu suv qayerdan keldi? – deb so‘radi u.

– Suv tozalash inshootidan, – dedi dadasi – Undan oldin suv omboridan kelgan. Undan ham oldin Amudaryoda oqqan.

– Amudaryo suvni qayerdan oladi?

– Tog‘lardagi qor va muzliklardan, – deb javob berdi otasi, – Daryo suvni Qoraqalpog‘istongacha olib keladi.

Marjon jilmayib, suvning sayohatini tasavvur qildi: Tog‘lar... Amudaryo... Suv ombori... Tozalash inshooti... Uning jo‘mragi.

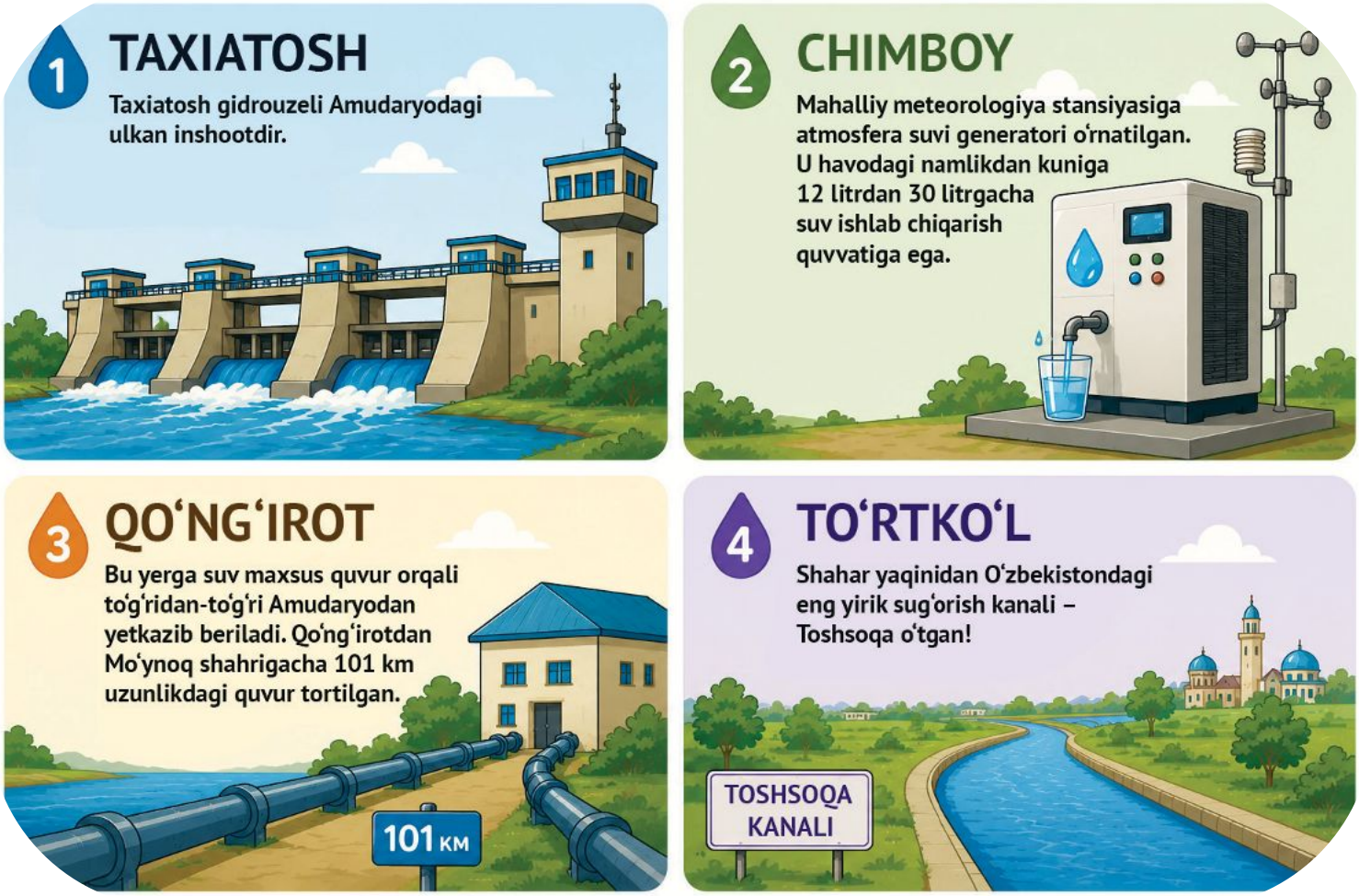

Savollarni muhokama qiling

1. Ichimlik suvi olinishi mumkin bo‘lgan UCHTA manbani ayting.
2. Suvning daryodan jo‘mrakkacha bo‘lgan 5 ta asosiy bosqichi qaysilar? Ularni tartib bilan ayta olasizmi?
3. Sizningcha, nima uchun suvni ichishdan oldin tozalash kerak

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1-2 sinflar

QARANG va RAQAMLANG!

Suv sayohati tasviriga qarang.

Suv sayohatining to‘g‘ri tartibini ko‘rsatish uchun raqamlarni (1–6) yozing.

SO‘ZLARNI TOPING!

Katakchadagi har bir so‘zni doira ichiga oling.

O‘ngga → va pastga ↓ qarab qidiring.

S	D	A	R	Y	O	Y	O‘	Q	U
K	S	L	E	M	S	T	A	K	I
A	Q	D	N	O‘	E	R	S	O‘	B
Y	N	D	Q	U	R	D	E	L	G
J	O‘	M	R	A	K	I	T	E	O‘
M	P	S	T	E	Q	O‘	N	Q	R
O‘	Q	N	I	R	U	A	X	S	T
D	E	G‘	O	L	V	N	A	G‘	Q
P	X	S	A	K	U	O‘	M	E	N
J	E	N	I	M	R	T	O	G‘	O‘

SHU SO‘ZLARNI TOPING:

- DARYO
- KO‘L
- JO‘MRAK
- QUVUR
- TOG‘

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

SAYOHAT RASMINI CHIZING!

Suvning tog‘dan jo‘mrakkacha bo‘lgan 5 bosqichli sayohatini chizing.

Har bir bosqich tagiga shularni yozing:

- u yerda nima sodir bo‘ladi,
- u yerda kim ishlaydi.

Bir jumla yozing:

«Eng muhim bosqich bu – ___, chunki...»

YOZING va TUSHUNTIRIB BERING!

Suvning Tyan-Shan tog‘laridan maktabingizdagi jo‘mrakkacha bo‘lgan to‘liq safarini 4–5 ta gap bilan tushuntirib bering.

Quyidagilarni kiriting: *muzlik/erigan qor suvi, daryo nomi, suv ombori, suv tozalash inshooti, quvurlar.*

Gapni quyidagicha yakunlang: “Bu safarni bilish menda ...” — istagini uyg‘otadi — aniq bir harakatni yozing.

Rasmni bo‘yang va ichimlik suvingiz qayerdan kelishini ko‘rsating.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

5-MAVZU.
ICHIMLIK SUVI BU NIMA?

Hikoyani o‘qing

Ikki stakan suv

Kamolning o‘qituvchisi stol ustiga ikkita stakan suv qo‘ydi. Ular bir xil ko‘rinardi.

– Qaysi birini icharding? – deb so‘radi u.

– Birinchisini, – dedi Kamol,

– U tozaroq ko‘rinyapti.

O‘qituvchisi jilmayib qo‘ydi.

– Stakanlardan birida ozgina tuz bor, – dedi u, – Ikkinchisi esa xavfsiz ichimlik suvi. Ularning ko‘rinishi bir xil bo‘lsa-da, aslida har xil.

– Yodingizda tuting, – dedi u, – xavfsiz ichimlik suvi tiniq, hidsiz va ta’msiz bo‘lishi kerak. Lekin suv tashqi ko‘rinishidan xavfsizdek tuyulsa ham, ichish uchun yaroqsiz bo‘lishi mumkin.

Hamma suv ham ichish uchun xavfsiz emas.
Toza ichimlik suvi tiniq, hidsiz va ta’msiz bo‘lishi kerak.

Savollarni muhokama qiling

1. Suvni ichish uchun xavfsiz qiladigan xususiyatlar nimalar?
2. Suv toza ko‘rinsa ham, xavfsiz bo‘lmasligi mumkinmi? Nima uchun?
3. Biz ichadigan suv xavfsiz ekaniga qanday ishonch hosil qilishimiz mumkin?

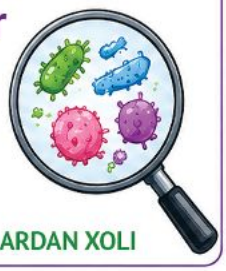
Ayrim faktlar bilan tanishamiz

Ichimlik suvi nima?

Ichimlik suvi — bu sog‘lig‘imiz uchun xavfsiz bo‘lgan suvdir.

1 Mikroblar va bakteriyalar

Suv zararli mikroorganizmlardan xoli bo'lishi kerak.

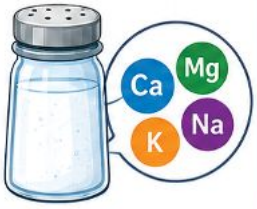

ZARARLI MIKROORGANIZMLARDAN XOLI

2 Erigan tuzlar va minerallar

Ularning miqdori haddan tashqari ko'p bo'lmasligi lozim.

3 Tiniqlik va loyqalik

Toza suv loyqa bo'lmasligi kerak.

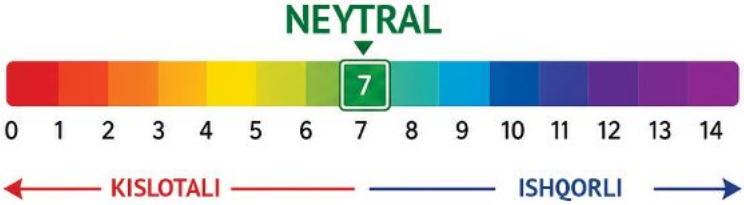
4 Kimyoviy tarkib

Tarkibida hech qanday og'ir metallar, pestitsidlar yoki boshqa xavfli moddalar bo'lmasligi kerak.

5 Kislotalilik darajasi (pH)

Suv haddan tashqari kislotali yoki ishqorli bo'lmasligi kerak.

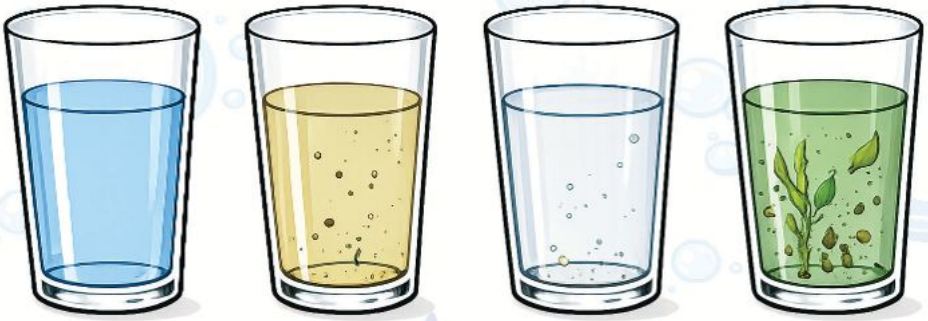

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

QARANG, DOIRA ICHIGA OLING va TANLANG!

Rasmdagi stakanlarga qarang. Ichish uchun eng toza ko‘ringan stakanni doira ichiga oling.
Xavfli ko‘ringan stakanlarga (X) belgisini qo‘ying.

GAPLARNI TO‘LDIRING

Toza ichimlik suvining uchta xususiyatini yozing.

1. U _____ (ichidan hamma narsa ko‘rinib turadigan) bo‘lishi kerak.
2. Uning _____ bo‘lmasligi kerak.
3. Uning _____ bo‘lmasligi kerak.

MASHG‘ULOT | 3–4-sinflar

O‘YLANG va YOZING

Jadvalni to‘ldiring

Suv qanday ko‘rinishga ega...	Bu nimani anglatadi?	Nima xato bo‘lishi mumkin?
Shaffof		
Hidsiz		
Ta’msiz		

O‘ylab ko‘ring va yozing: Suv toza ko‘rinsa-da, xavfsiz bo‘lmasligi mumkin, chunki _____

_____ .

O‘YLANG, YOZING va IZOHLANG!

Savolga 3–5 ta gap bilan javob yozing:
Nima uchun suvning xavfsizligi haqida faqat uning tashqi ko‘rinishiga qarab xulosa chiqarib BO‘LMAYDI?
Quyidagilarni ko‘rsating:

- Suvni xavfli qilishi mumkin bo‘lgan bitta ko‘zga ko‘rinmas sababni;
- Uy sharoitida suvni tozalashning bitta usulini.

Chellenj-topshiriq: Suv orqali yuqadigan bitta kasallikni o‘rganing.

Rasmni bo‘yang va ichish uchun xavfsiz bo‘lgan suvni doira ichiga oling.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

6-MAVZU.
MEN ICHADIGAN SUV XAVFSIZMI?

Hikoyani o‘qing

Dilbarning tanlovi

Tashqarida o‘ynab kelgach, Dilbar chanqadi. U eski quduqdagi suvni ko‘rdi, ammo suv loyqa bo‘lib, g‘alati hidlanardi. Uning yodiga tushdi:

– Agar suv g‘alati ko‘rinsa yoki undan g‘alati hid kelsa, ichma, – Dilbar uyiga borib, xavfsiz suv ichdi. Keyinroq u ariqda o‘lgan baliqlarni va usti yog‘ bosgan suvni ko‘rdi. U suvga tegmasdan, bu haqda o‘qituvchisiga aytdi.

– Ofarin, — deb jilmaydi o‘qituvchisi. – Xavfli suv tarkibida mikroblar yoki zararli kimyoviy moddalar bo‘lishi mumkin. Agar shunday suvga ko‘zing tushsa, albatta kattalarga ayt.

Hech qachon xavfsiz bo‘lmagan suv ichmang.
Har doim kattalarga ayting.

Savollarni muhokama qiling

1. Nima uchun Dilbar eski quduqdagi suvni ichmadi?
2. Dilbar ariqda o‘lik baliqlar va yog‘li suvni ko‘rganda nima qildi?
3. Xavfsiz bo‘lmagan suvni ko‘rsangiz, kimga xabar berishingiz kerak?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLANG va TOPING!

Ifloslanish manbasini toping!

MOSLANG!

Har bir rasmni to‘g‘ri so‘z bilan chiziq orqali tutashtiring.

- QISHLOQ XO‘JALIGI KIMYOVIY MODDALARI
- IFLOS OQOVA SUVLAR
- ZAVOD CHIQINDILARI
- ESKI QUVURLAR

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va YOZING

Gaplarni to‘ldiring:

Iflos oqova suvlar _____.

Eski quvurlar _____.

Zavod chiqindilari _____.

SO‘ZLARNI TOPING!

Jadvaldagi har bir so‘zni doira ichiga oling.

Chapdan o‘ngga → va yuqoridan pastga ↓

A	Ch	I	Q	I	N	D	I	B	A
B	I	W	K	B	A	O	L	Ch	I
Z	R	Y	Ch	D	U	X	H	Y	R
U	M	I	D	Q	U	V	U	R	D
O	H	F	H	Z	E	O‘	G	E	X
T	R	L	F	V	T	R	U	K	O
H	O‘	O	N	D	E	P	Sh	O	M
Y	P	S	U	Q	Z	O	U	A	A
P	Z	A	V	O	D	R	Z	H	N
O	P	S	A	T	M	Q	Y	T	U

SHU SO‘ZLARNI TOPING:

- DARYO
- KO‘L
- JO‘MRAK
- QUVUR

Rasmni bo‘yang va suvni nima ifloslantirayotganini toping.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

7-MAVZU.
ICHIMLIK SUVI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH

Hikoyani o‘qing

Buvijonning uch qoidasi

Aysuluning buvisi suv borasida har doim uchta oddiy qoidaga amal qilardi.

1-qoida: Saqlanayotgan suvning ustini doim yopib qo‘ying.

2-qoida: Ishonchli bo‘lmagan manbadan olingan suvni qaynatib iching.

3-qoida: Toza suvga hech qachon iflos qo‘lingizni solmang. Aysulu bu qoidalarni eskirgan deb hisoblardi. U buvisidan: – Bu qoidalarni qayerdan o‘rgangansiz? – deb so‘radi.

– O‘z buvimdan, – deb javob berdi u, – U kishi esa o‘zlarining buvisidan o‘rganganlar.

Aysulu jilmayib qo‘ydi. Ba’zi eski qoidalar bugungi kunda ham odamlarning salomatligini saqlashga yordam berar ekan.

Har bir kishi uyda, maktabda va jamiyatimizda ichimlik suvini xavfsiz saqlashga yordam berishi mumkin.

Savollarni muhokama qiling

1. Buvijonning suvni xavfsiz saqlashga oid uchta qoidasi qanday? Ularning hammasini eslay olasizmi?
2. Sizning oilangiz bu qoidalardan qaysilariga allaqachon amal qiladi?
3. Nima uchun suvni bir daqiqa qaynatish uni xavfsiz qilish uchun yetarli deb o‘ylaysiz?

Keling, ayrim usullarni o‘rganamiz

SUVNI ZARARSIZLANTIRISH USULLARI

KIMYOVIY USULLAR

XLORLASH –
suvga xlor qo‘shish: Mikroblarni o‘ldiradi va quvurlar orqali jo‘mrakka yetib borguniga qadar suvni himoya qiladi.

OZONLASH –
ozon ta’m va hid qoldirmasdan bakteriyalarni nobud qiladi, lekin tez parchalanadi.

YOD/KUMUSH BILAN ISHLOV BERISH –
kam miqdordagi suvni zararsizlantirish uchun, ko‘pincha kemping yoki piyoda sayohatlar paytida qo‘llaniladi.

FIZIKAVIY USULLAR

ULTRABINAFSHA NURLANISH
ultrabinafsha nur mikroblar DNKsini yo‘q qiladi, kimyoviy moddalardan xoli, lekin uzoq muddatli ta’sirga ega emas.

QAYNATISH –
suvni qaynab chiqquniga qadar qizdirish deyarli barcha kasallik qo‘zg‘atuvchi organizmlarni o‘ldiradi.

FILTRLASH –
suv aralashmalarni ushlab qoluvchi qum, ko‘mir yoki membranalar qatlamlari orqali o‘tkaziladi.

TESKARI OSMOS –
suv bosim ostida tuzlar va mikroorganizmlarni tutib qoladigan yupqa membrana orqali o‘tkaziladi.

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

QARANG va CHIZING!

Rasmga qarang.

Suvni toza saqlaydigan narsalar yoniga ✓ belgisini qo‘ying.
Suvni ifloslantirishi mumkin bo‘lgan narsalar ustiga esa ✗ belgisini qo‘ying.

O‘YLANG va YOZING!

Har bir harakatning yoniga XAVFSIZ yoki XAVFLI deb yozing.

- Suvni og‘zi yopiq idishda saqlash: _____
- Suvning ustini ochiq qoldirish: _____
- Ichishdan oldin suvni qaynatish: _____
- Iflos stakandan foydalanish: _____
- Suv idishiga tegishdan oldin qo‘llarni yuvish: _____

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va NOMLANG!

Ichimlik suvini xavfsiz saqlash uchun 5 ta muhim qoidani tanlang va ularga nom bering.

- Qoidani nomlang.
- Qoida nima uchun muhimligini tushuntirib bering.
- Unga mos belgi, ramz yoki oddiy rasm chizing.

O‘YLANG, YOZING va IZOHLANG!

Suvni tozalashning IKKITA usulini (masalan, qaynatish va xlorli tabletkalardan foydalanishni) taqqoslab, 4–5 ta gap yozing.

- Siz yashaydigan hududda qaysi biri qulayroq?
- Qaysi biri samaraliroq? Qaysi biri arzonroq?

Quyidagicha yakunlang: *«Mening oilam uchun eng yaxshi usul bu... chunki...»*

Rasmni bo‘yang va bu rasmdan nima o‘rganishingiz mumkinligini aytib bering.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

8-MAVZU.
SUVNI ASROVCHI QAHRAMONLAR

Hikoyani o‘qing

Yulduz suv tomchilayotgan jo‘mrak haqida xabar beradi

Yulduz yashaydigan ko‘chaning oxiridagi jo‘mrakdan uch haftadan beri suv tomib turardi. Qálegen adam, hátte, balalar da, suw mashqalaların anıqlap, olar haqqında xabar berip hám sheshiwge háreket etip, suwdı qorǵawshı qaharmanǵa aylana aladı.

Hamma: – Kimdir xabar berar, – derdi. Ammo hech kim xabar bermadi.

Sakkiz yoshli Yulduz qo‘shnilarini kelib ko‘rishga chaqirdi. Ular birgalikda taxminan 1 200 litr suv isrof bo‘lganini aniqlashdi. Ular muammo haqida xabar berishdi va to‘rt kundan keyin jo‘mrak tuzatildi.

– Sen suvni asrovchi qahramonsan! – dedi onasi.

Har kim, **hatto bolalar ham,** suv bilan bog‘liq muammolarni payqab, ular haqida xabar berib, hal qilishga hissa qo‘shish orqali suvni **asrovchi qahramon** bo‘lishi mumkin

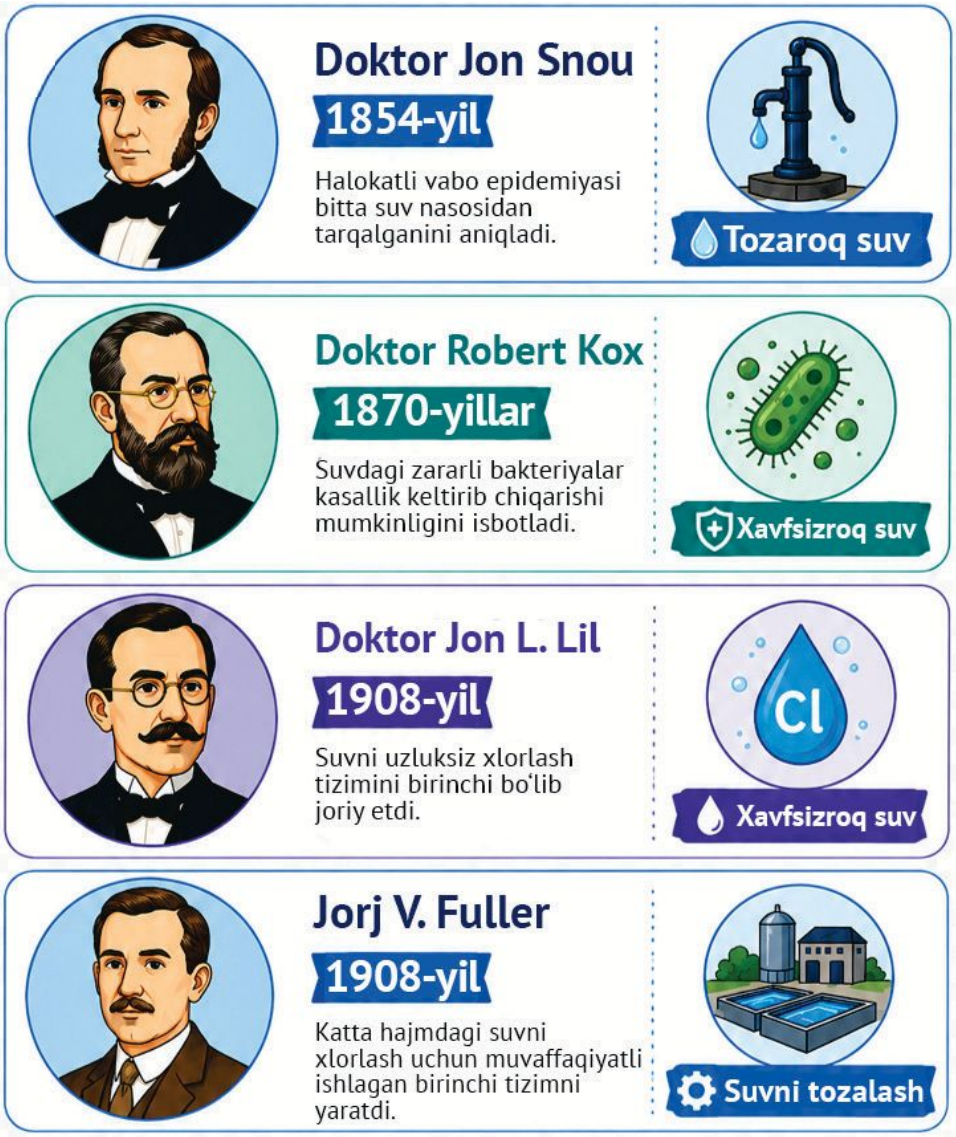

Savollarni muhokama qiling

1. «Kuzatuvchi effekti» nima? Bu holatni hikoyada ko‘rish mumkinmi?
2. Yulduz qaysi harakati bilan suvni asrovchi qahramonga aylandi? Bunday qahramon bo‘lish uchun katta yoshli bo‘lish shartmi?
3. Maktabingiz yoki uyingiz yaqinida suv bilan bog‘liq, hozircha hech kim hal qilmayotgan BITTA muammoni ayta olasizmi?

Suvni asrovchi qahramonlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLAB TOPING va CHIZING!

Nishon ichiga suvni asrash uchun o‘zingiz qiladigan bitta ishning rasmini chizing.
Nishon ichiga ismingizni yozing.

SAHNALASHTIRING!

SUVNI ASROVCHI QAHRAMON BO‘LING!

Vaziyatlardan birini tanlang. Suvni asrovchi qahramon nima qilishi kerakligini ko‘rsating. Sinfdoshlaringiz qanday muammo ekanini topa oladimi?

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

SUVNI ASROVCHI QAHRAMON UCHUN SINOV!

Vaziyatlardan BITTASINI ichingizda tanlang. Qaysi birini tanlaganingizni sinfdoshlaringizga aytmang!

1. 🚰 Jo‘mrakdan suv sizib chiqmoqda.
2. 🟤 Ichimlik suvi iflos ko‘rinyapti.
3. 🗑️ Suv manbai yaqinida axlat bor.
4. 💦 Kimdir suvni isrof qilyapti.

Tanlagan vaziyatingizning raqamini aytmasdan sahnalashtiring. Sinfdoshlaringiz:

1.Qaysi vaziyat ekanini topishlari kerak.

2. Suvni asrovchi qahramon nima qilishi kerakligini aniqlashlari kerak.

3. Eng to‘g‘ri yo‘lni tanlashlari kerak:

🟢 XAVFSIZ HARAKAT QILISH yoki 🔵 KATTALARGA XABAR BERISH

Keyin sinfdoshlaringizga qaysi vaziyatni tanlaganingizni ayting va qanday yo‘l tutish eng to‘g‘ri bo‘lishini birgalikda muhokama qiling.

⭐ Sinfingiz suv xavfsizligiga oid to‘rtta muammoning barchasiga yechim topa oladimi?

Rasmni bo‘yang va bugun suvni asrovchi qahramon bo‘lish uchun nima qilishingiz mumkinligini o‘ylab ko‘ring

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

9-MAVZU.
SUV TANAMNI SOG‘LOM SAQLAYDI

Hikoyani o‘qing

Botirning futbol o‘yini

Botir jazirama quyosh ostida suv ichish uchun tanaffus qilmay futbol o‘ynadi. O‘yinning ikkinchi yarmiga kelib, oyoqlari og‘irlashdi, badani qizib, boshi aylana boshladi.

Murabbiyi buni payqab, o‘yinni to‘xtatdi.

– Hozir suv ich, – dedi u Botirga suv idishini uzatib.

– Lekin men chanqamadim-ku, – dedi Botir.

– Gap ham shunda, – dedi murabbiyi. – Chanqoqni sezganingda, tanangda suv allaqachon kamaygan bo‘ladi. Har doim chanqashdan oldin suv ich, ayniqsa ko‘p harakat qilayotganingda.

Suv tanangizning baquvvat bo‘lishiga yordam beradi.

Savollarni muhokama qiling

1. Nima uchun o‘yin paytida Botirning boshi aylandi?
2. Botirning murabbiyi unga nima qilishni aytdi?
3. Sport bilan shug‘ullanayotganda qachon suv ichish kerak?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

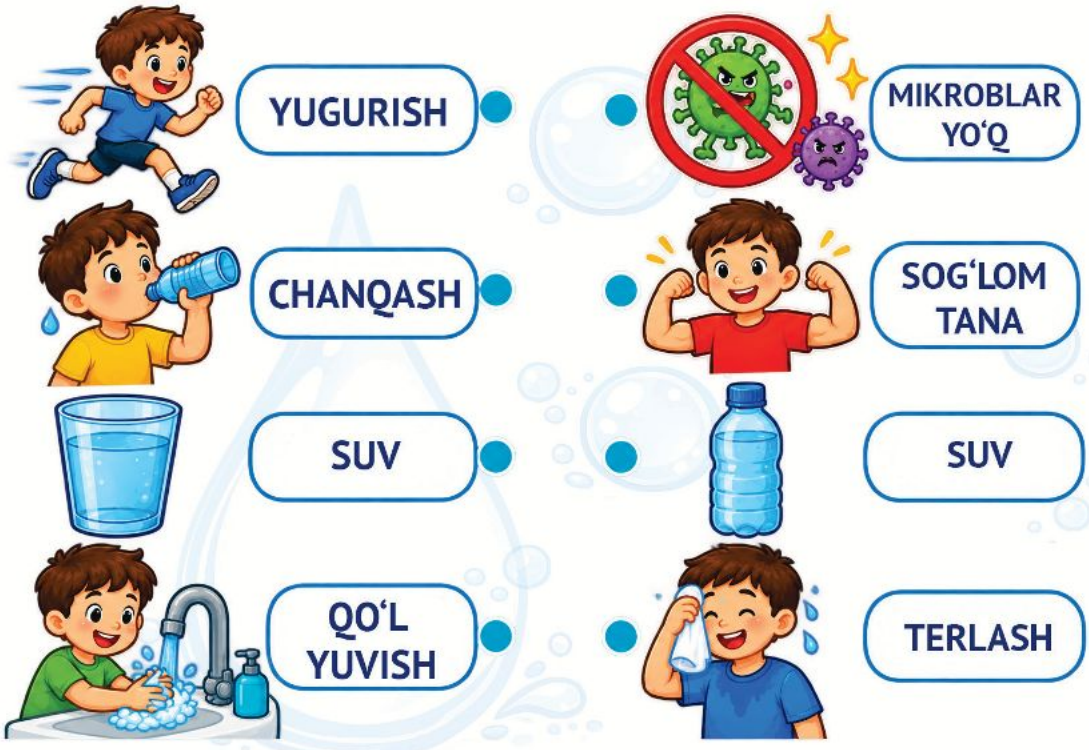
O‘YLANG va DOIRA ICHIGA OLING!

Suv ichish kerak bo‘lgan holatlar tasvirlangan rasmlarni doira ichiga oling.

MOSLANG!

Har bir rasmni unga mos so‘z bilan chiziq orqali tutashtiring.

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

TOPING va YOZING!

Noto‘g‘ri so‘zning ustidan chizing va o‘rniga to‘g‘risini yozing.

1. Chanqaganingizdan keyin suv iching.
2. Terlash tanangizni isitadi.
3. Suv mushaklaringizni kuchsizlantiradi.
4. Sport bilan shug‘ullanganda suvni faqat mashg‘ulot oxirida iching.

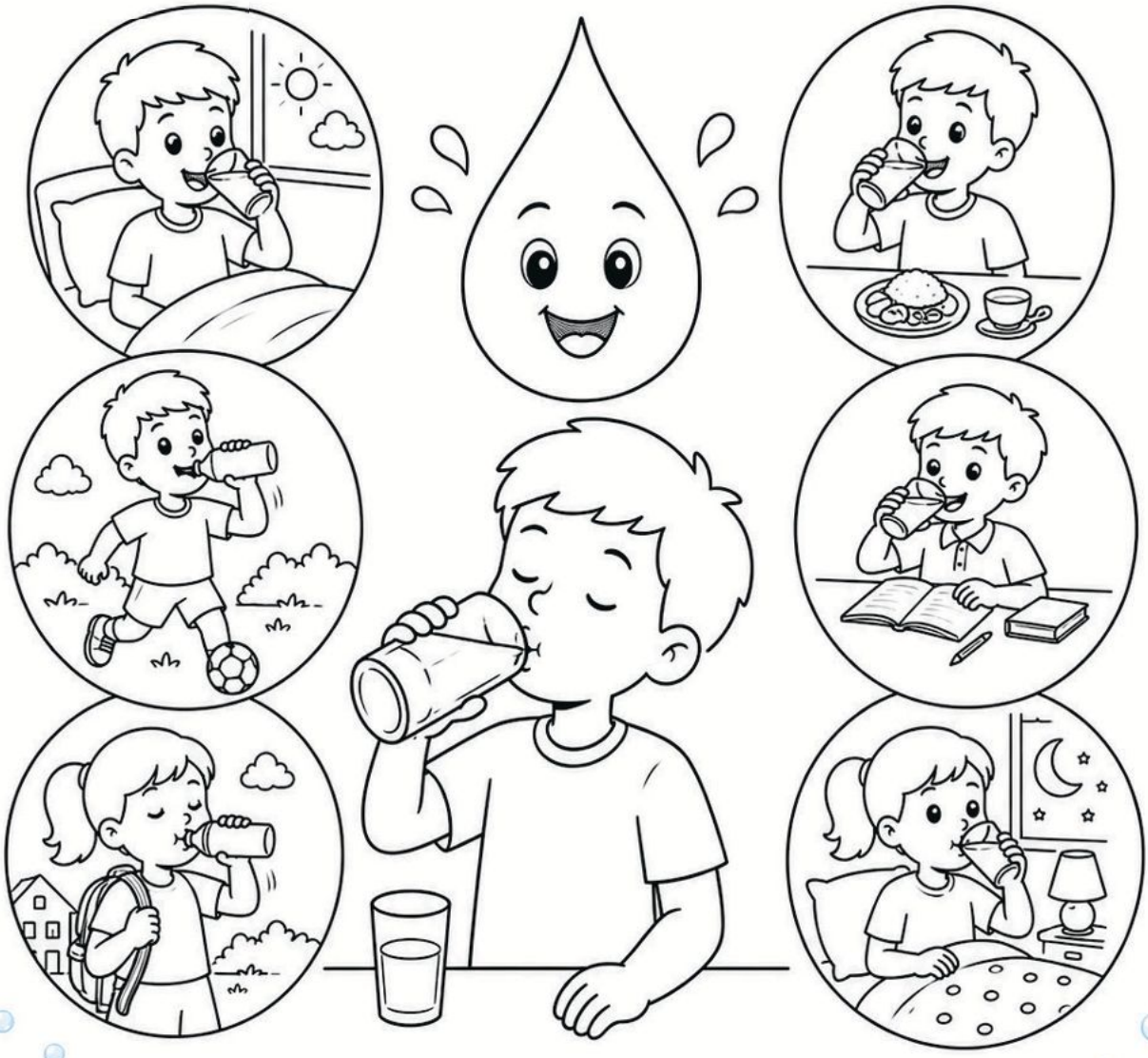
O‘YLANG va TO‘LDIRING!

Har bir gapni tugallang.

1. Men _____ oldin suv ichishim kerak.
2. O‘ynaganimdan keyin boshim aylansa, men _____ kerak.
3. Terlash tanamning _____ yordam beradi.
4. Yetarli suv ichish mening _____ yordam beradi.

Rasmni bo‘yang va odatda qachon suv ichishingizni aytib bering.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

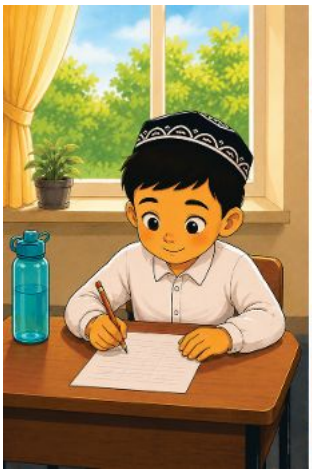
«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

10-MAVZU.
SUV MENGA O‘RGANISH VA O‘YNASHDA YORDAM BERADI

Hikoyani o‘qing

Sinfdagi nazorat ishi

O‘sha kuni nazorat ishi bor edi. Sinfdagi o‘quvchilarning yarmi idishda suv olib kelgan edi. Qolgan yarmi esa suv olib kelmagan edi. Bir soatdan keyin suv olib kelmagan bolalarning ko‘pchiligi charchab, diqqati chalg‘iy boshladi. Aygerimning hatto boshi ham og‘ridi. Suv olib kelgan bolalar esa diqqat bilan ishlashda davom etishdi. Nazorat ishidan keyin o‘qituvchi shunday dedi:

– Suv ichgan bolalar ko‘proq savolga javob berishdi va kamroq xato qilishdi. Aygerim bundan saboq oldi. O‘sha kundan boshlab u maktabga doim suv olib keladigan bo‘ldi.

Yetarli suv ichish diqqatingizni jamlashga, tanangizning yaxshi ishlashiga va kayfiyatingiz yaxshi bo‘lishiga yordam beradi

Savollarni muhokama qiling

1. Nazorat ishi paytida suv ichmagan bolalarga nima bo‘ldi?
2. Suv miyaning yaxshiroq ishlashiga qanday yordam beradi? IKKITA misol keltiring.
3. Suv ichganingizdan keyin o‘zingizni yaxshiroq his qilgan, tetiklashgan yoki diqqatingizni yaxshiroq jamlay olgan paytingizni eslay olasizmi?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLANG va CHIZING!

- Bugun yetarli suv ichgan bolaning rasmini doira ichiga oling.
- Sog‘lom bolaning rasmi ostiga ✓ belgisini qo‘ying.
- Ko‘proq suv ichishi kerak bo‘lgan bolaning rasmi ostiga X belgisini qo‘ying.

O‘YLANG va YOZING!

Suv YORDAM BERADIGAN holatlarga ✓ YORDAM BERMAYDIGAN holatlarga ✗ belgisini qo‘ying!

- Diqqatni jamlab o‘qish: _____
- Charchoq va sustlikni his qilish: _____
- O‘qituvchi aytganlarini eslab qolish: _____
- Bosh og‘rishi: _____
- Sport bilan tetik holda shug‘ullanish: _____

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va AYTING!

Quyidagi vaziyatlar bilan tanishing. Kimga suv ichish kerak bo‘lishi mumkin?
Suv ichishni unutmaslik ayniqsa muhim bo‘lgan vaziyatlar yoniga 💧 belgisini qo‘ying.

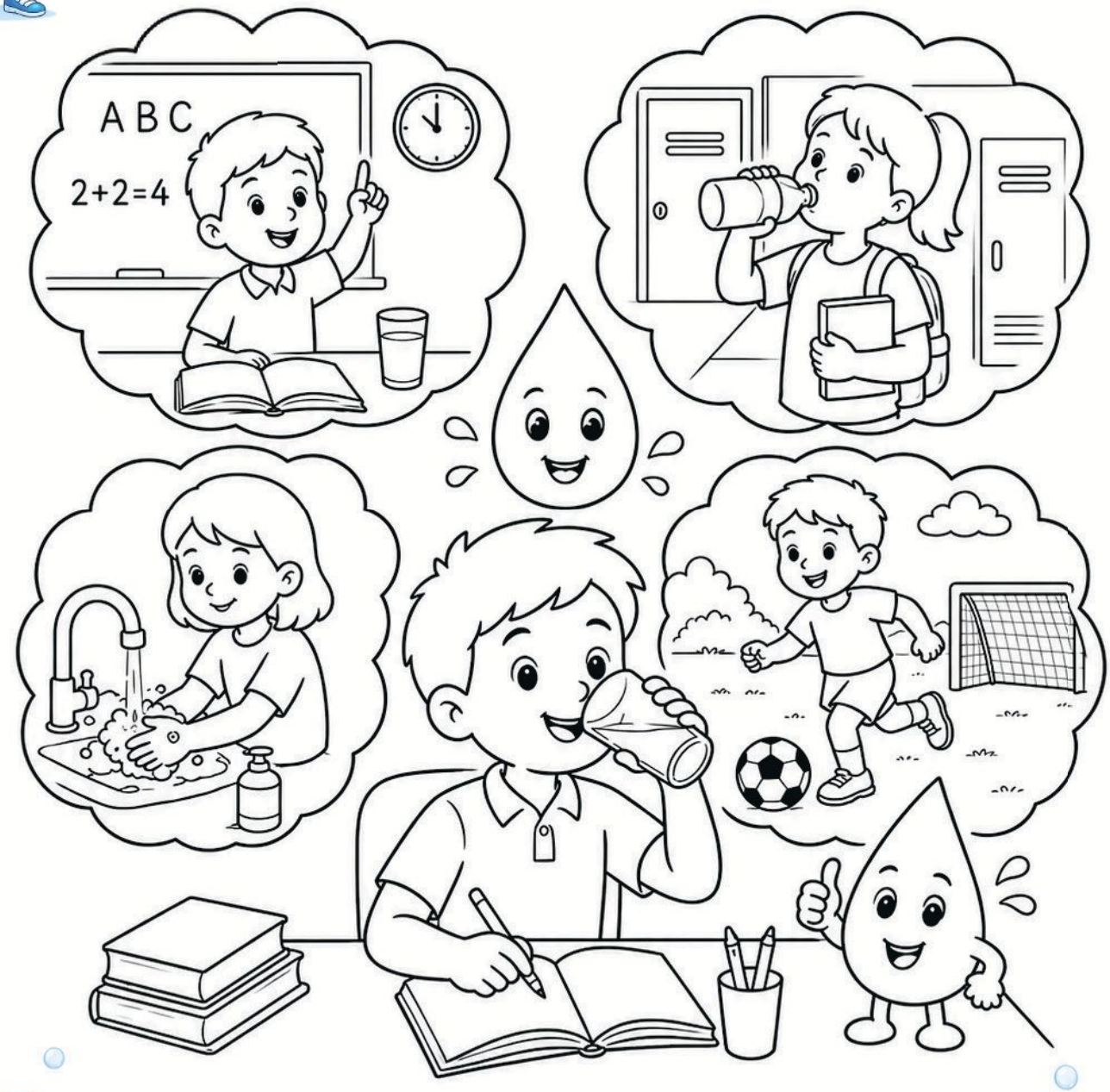
🏃 1. Aziz hozirgina yugurib bo‘ldi.
📚 2. Malika uzoq vaqt dars qildi va diqqatini jamlashga qiynalyapti.
⚽ 3. Timur issiq kunda futbol o‘ynayapti.
🎨 4. Lola tinchgina o‘tirib rasm chizyapti.

Vaziyatlardan BITTASINI tanlang. Shu vaziyatda suv ichish qanday yordam berishi mumkinligini sherigingizga aytib bering.

⭐ **Quyidagilar haqida o‘ylang:** tetiklik • diqqatni jamlash • tana harorati • chanqoq

Rasmni bo‘yang va suv maktabda sizga qanday yordam berishini oila a’zolaringizga aytib bering

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

11-MAVZU.
TOZA QO‘LLAR VA XAVFSIZ SUV

Hikoyani o‘qing

«Ochish va yopish» siri

Daulet qo‘llarini yaxshi yuvaman, deb o‘ylardi. Maktab hamshirasi unga yaxshiroq usulni ko‘rsatdi.
U jo‘mrakni ochib-yopib qo‘l yuvish usulini ko‘rsatdi: Jo‘mrakni oching. Qo‘llaringizni ho‘llang. Jo‘mrakni YOPING. Qo‘llaringizni sovunlang. 20 soniya davomida ishqalang. Jo‘mrakni oching. Qo‘llaringizni chaying. Jo‘mrakni yoping.
Bunda juda kam suv sarflandi.
– Demak, bu usul yaxshiroq ekan-da? – deb so‘radi Daulet.
– Ha, – dedi hamshira. – Qo‘llarni 20 soniya davomida ishqalash bakteriyalarni ketkazadi. Jo‘mrakni yopib turish esa suvni tejaydi.

Qo‘llarni sovun va suv bilan to‘g‘ri yuvish kasalliklarning oldini oladi. Buning uchun siz o‘ylagandan ham kamroq suv kerak bo‘ladi

Savollarni muhokama qiling

1. Hamshira jo‘mrakni ochiq qoldirganida nima bo‘ldi?
2. Jo‘mrakni ochib-yopib qo‘l yuvish usuli qanday bosqichlardan iborat?
3. Nima uchun hamshira bu usulni yaxshiroq deb aytdi?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1-2-sinflar

O‘YLANG va RAQAMLANG!

Qo‘l yuvish bosqichlarini to‘g‘ri ketma-ketlikda 1 dan 6 gacha raqamlang.

SO‘ZLARNI TOPING!

Jadvaldan har bir so‘zni topib, doira ichiga oling. So‘zlarni chapdan o‘ngga → va yuqoridan pastga ↓ qidiring.

S	O	V	U	N	B	K	A	C
B	A	M	T	I	L	O	R	H
Q	O‘	L	L	A	R	B	U	A
T	I	B	O	M	K	A	N	Y
A	S	K	L	B	O	T	R	I
M	U	A	R	I	N	L	O	S
K	V	T	A	O	B	R	I	H
O	B	I	N	K	A	M	L	T
Q	U	R	I	T	I	S	H	A

QUYIDAGI SO‘ZLARNI TOPING:

- SOVUN
- SUV
- CHAYISH
- QO‘LLAR
- QURITISH

MASHG‘ULOT | 3-4-sinflar

YOZING va TUSHUNTIRING!

1.Bolalar qo‘llarini yuvishi muhim bo‘lgan 5 ta holatni yozing.

2. Har bir holatda nima uchun qo‘l yuvish muhimligini tushuntiring.

3. Agar bunday holatda qo‘l yuvish siz uchun odatga aylangan bo‘lsa, yoniga ✓ belgisini qo‘ying.

HISOBLANG va TUSHUNTIRING!

Maktabimizdagi 200 nafar bolaning har biri kuniga 3 marta qo‘l yuvadi. Agar ular jo‘mrakni ochiq qoldirmay, ochib-yopib qo‘l yuvish usulidan foydalansa, bir o‘quv kunida qancha suv tejaladi?

BIR MARTA QO'L YUVISHGA SARFLANADIGAN SUV:

Jo'mrak ochiq qoldirilganda (taxminan)		Jo'mrakni ochib-yopib yuvilganda (taxminan)
	qarshi	
6 litr		1 litr

HISOBLANG:

Bir marta qo'l yuvishda tejaladigan suv = _____ litr

Bir kunda tejaladigan suv = _____ litr

Bir haftada tejaladigan suv = _____ litr

Bir yilda (180 o'quv kunida) tejaladigan suv = _____ litr.

Rasmni bo‘yang va o‘zingizga eng yoqadigan odat tasvirlangan rasmni doira ichiga oling

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

12-MAVZU.
XAVFSIZ HOJATXONALAR, TOZA SUV

Hikoyani o‘qing

Xavfsiz hojatxonalar, toza suv

Tabiiy fanlar darsida o‘qituvchi so‘radi:

– Suvni ishlatganimizdan keyin u qayerga ketadi?

U shunday tushuntirdi:

– Xavfsiz hojatxonalar ichimlik suvimizni toza saqlashga yordam beradi. Hojatxona chiqindilari xavfsiz tarzda yig‘ilib, zararsizlantirilmasa, biz ichadigan suvni ifloslantirishi mumkin.

Murod so‘radi:

– Demak, hojatxonadan to‘g‘ri foydalanib, qo‘llarimni yuvsam, men ham suvni asrashga yordam beramanmi?

– Xuddi shunday, – dedi o‘qituvchi jilmayib. – Shu tariqa sen ham suvni asrovchi qahramonga aylanasan.

Xavfsiz hojatxona ko‘zga tashlanmasa ham, butun mahalla foydalanadigan suvni asrashga xizmat qiladi

Savollarni muhokama qiling

1. To‘g‘rimi yoki noto‘g‘rimi: xavfsiz hojatxonalar ichimlik suvini toza saqlashga yordam beradi.
2. Murod o‘qituvchisidan nimani o‘rgandi?
3. Suvni asrashga yordam beradigan ikkita harakatni ayting.

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1-2-sinflar

O‘YLANG va CHIZING!

Murodga xavfsiz hojatxonani topishga yordam bering. To‘g‘ri yo‘lni chizib ko‘rsating.

O‘YLANG va TARTIBLANG!

Tozalikka rioya qilish odatlari (unitazga suv oqizish, qopqog‘ini yopish, qo‘l yuvish) tasvirlangan kartochkalarni to‘g‘ri ketma-ketlikda joylashtiring. Keyin bu ketma-ketlikni sherigingizga tushuntirib bering.

MASHG‘ULOT | 3–4-sinflar

O‘YLANG va MOSLANG!

Har bir harakatni uning natijasi bilan tutashtiring.

HARAKATLAR

- Jo'mrakni ochiq qoldirish
- Unitazga suv oqizish
- Qo'llarni yuvmaslik
- Xavfsiz hojatxonadan foydalanish

NATIJALAR

- Suv isrof bo'ladi
- Mikroblar tarqaladi
- Maktabda sog'lom muhit saqlanadi
- Ichimlik suvi himoyalanadi

O‘YLANG va YOZING!

Har bir muammoni o‘qing. Maktabda sog‘lom muhitni saqlash va ichimlik suvini asrashga yordam beradigan bittadan amaliy yechim yozing.

Sovun yo'q		Sovun yo'q	
Hojatxona iflos		Axlat qutisi to'lib-toshgan	

Rasmni bo‘yang va hojatxonangizni toza saqlashni unutmang!

13-MAVZU.
TABIATDAGI SUVNI ASRASH

Hikoyani o‘qing

Sokinlashib qolgan daryo

Saidjon daryo bo‘yida ulg‘aydi. Bir yoz u daryo bo‘yi avvalgidan sokinlashib qolganini payqadi. Qurbaqalar yo‘qolgan, ko‘ktarg‘oq ham ketib qolgan edi.

– Daryoda suv sathi pasaygan, – deb tushuntirdi qishloq oqsoqoli. – Daryoning yuqori oqimidan ko‘proq suv olinmoqda. Suv yetarli bo‘lmasa, qurbaqalar yo‘qoladi, qushlar ketib qoladi va tabiatdagi muvozanat buziladi.

– Daryo yana avvalgi holiga qaytishi mumkinmi? – deb so‘radi Saidjon.

– Ha, – dedi oqsoqol. – Odamlar suvni oqilona taqsimlasa, daryo yana jonlanishi mumkin.

Daryolar, ko‘llar va suv-botqoq hududlar tirik tizimlardir. Ularni asrab, barcha uchun suvni asraymiz

Savollarni muhokama qiling

1. Nima uchun qurbaqalar va ko‘ktarg‘oq daryodan yo‘qolib qoldi?
2. Qishloq oqsoqoli daryoga yordam berish uchun odamlar nima qilishi kerakligini aytdi?
3. Daryolarni va u yerda yashaydigan hayvonlarni asrashga qanday yordam bera olasiz?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLANG va TOPING!

1.Tabiiy holati yaxshi saqlangan daryoda uchraydigan hayvonlar va o‘simliklarni doira ichiga oling.

2.Qurigan daryoda yo‘qolib qolgan hayvonlar va o‘simliklar ustiga qizil X belgisini qo‘ying.

SO‘ZLARNI TOPING!

Jadvaldan har bir so‘zni topib, doira ichiga oling. So‘zlarni chapdan o‘ngga → va yuqoridan pastga ↓ izlang.

M	D	A	R	Y	O	T	I	B
T	A	N	I	M	U	S	O	A
Q	U	R	B	A	Q	A	T	L
O	M	T	A	N	I	R	U	I
S	A	K	O‘	L	B	M	A	Q
H	I	T	R	A	O	N	K	U
B	M	O	T	I	S	A	R	N
A	Q	U	S	H	M	T	O	I
N	I	B	A	R	K	U	M	T

QUYIDAGI SO‘ZLARNI TOPING:

- DARYO
- KO‘L
- QURBAQA
- BALIQ
- QUSH

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va YOZING!

Quyidagilarni yozing:

1.Daryoda yoki uning yaqinida yashaydigan 3 ta hayvon:

_____

2.Daryo bo‘yida o‘sadigan 2 ta o‘simlik:

_____

3.Odamlarning daryo suvidan foydalanishiga 2 ta misol:

_____

O‘YLANG va YOZING!

Har bir muammoni unga eng mos yechim bilan tutashtiring:

Muammo		Yechim
Daryoda suvning kamayishi	•	Suv-botqoq hududlarni asrash
Ifloslanish	•	Suvni tejash
Baliqlarning kamayishi	•	Daryolarni toza saqlash
Daryo qirg‘oqlarining qurishi	•	O'simliklar ekish

Keyin savolga javob yozing:

Sizningcha, qaysi yechim eng muhim? Nima uchun?

_____

Rasmni bo‘yang va daryolar, ko‘llar yoki tabiatni asrashning bitta usulini ayting.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

14-MAVZU.
HAR BIR TOMCHI QADRLI

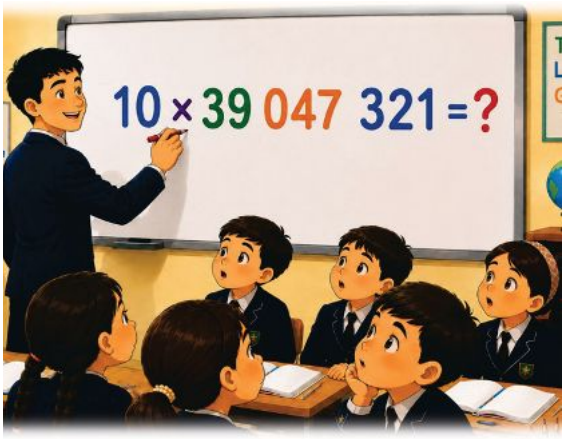
Hikoyani o‘qing

Odilning hisob-kitobi

Odilning o‘qituvchisi doskaga 39 047 321 sonini yozdi.

– Bu O‘zbekiston aholisi soni, – dedi u. – Agar har bir kishi kuniga atigi 10 litr suvni tejasa, hammamiz birgalikda har kuni 390 473 210 litr suvni tejagan bo‘lardik.

– Lekin men bir kishiman-ku, – dedi Odil.

– Har bir tomchi qadrli, – dedi o‘qituvchi jilmayib. – Sen tejagan 10 litr ham shu umumiy miqdorga qo‘shiladi.

O‘sha kuni kechqurun Odil uyidagi tomchilayotgan jo‘mrakni tuzatdi.

Millionlab odamlar suvni tejashga qaratilgan oddiy odatlarga amal qilsa, har yili milliardlab litr suvni tejash mumkin.

Savollarni muhokama qiling

1. Odilning hisob-kitobi nimadan iborat? Uni sinfdoshlaringiz bilan birga bajara olasizmi?
2. Sizningcha, har bir kishining harakati suvni tejashda haqiqatan ham muhimmi? Nima uchun?
3. Bugunoq osonlik bilan boshlash mumkin bo‘lgan, suvni tejashga yordam beradigan UCHTA aniq odatni ayting.

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLANG va DOIRA ICHIGA OLING!

Har bir juftlikda suvni tejaydigan harakatni doira ichiga oling!

1	Jo‘mrakni ochiq qoldirish	yoki	Tish yuvayotganda jo‘mrakni yopish
2	Tomchilayotgan jo‘mrak	yoki	To‘liq yopilgan jo‘mrak
3	Dushda uzoq yuvinish	yoki	Dushda tez yuvinish va sovunlanayotganda suvni yopish
4	O‘simliklarni tush paytida sug‘orish	yoki	O‘simliklarni ertalab sug‘orish
5	Jo‘mrakni ochishni 3 marta mashq qiling OCHING – OCHING – OCHING	yoki	Jo‘mrakni yopishni 3 marta mashq qiling YOPING – YOPING – YOPING
6	Endi eslab qolasiz!		

O‘YLANG va TO‘LDIRING!

Har bir odatni unga mos tejaladigan suv miqdori bilan tutashtiring.

Tish yuvayotganda jo‘mrakni yopish	Taxminan ____ litr suv tejaladi (3 yoki 12 yoki 30)
Tomchilayotgan jo‘mrakni tuzatish	Kuniga taxminan ____ litr suv tejaladi (2 yoki 20 yoki 200)
Dushda qisqaroq vaqt yuvinish	Taxminan ____ litr suv tejaladi (5 yoki 30 yoki 100)
BUGUNOQ boshlaydigan bitta odatingizni yozing _____	

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

HISOBLANG va YOZING!

Odilning hisob-kitobini o‘z sinfingiz uchun bajaring.

Agar kuniga 10 litr suv tejasak...	= kuniga _____ litr
Sinfimizdagi har bir bola kuniga 10 litr suv tejasa	
Maktabimizdagi har bir o‘quvchining oilasi kuniga 10 litr suv tejasa	
O‘zbekistondagi har bir kishi kuniga 10 litr suv tejasa	

O‘YLANG va YOZING!

Odilning hisob-kitobini to‘liq bajaring va o‘zingizning hisob-kitobingizni ham qo‘shing.

Maktabimizdagi 200 nafar o‘quvchining har biri bittadan tomchilayotgan jo‘mrakni tuzatsa:

= yiliga _____ litr suv tejaladi.

Maktabimizdagi hamma jo‘mrakni ochib-yopib qo‘l yuvish usuliga o‘tsa:

= yiliga _____ litr suv tejaladi.

3–4 ta gap yozing:

Har bir kishining suvni tejashga qaratilgan harakati muhim, chunki...

_____

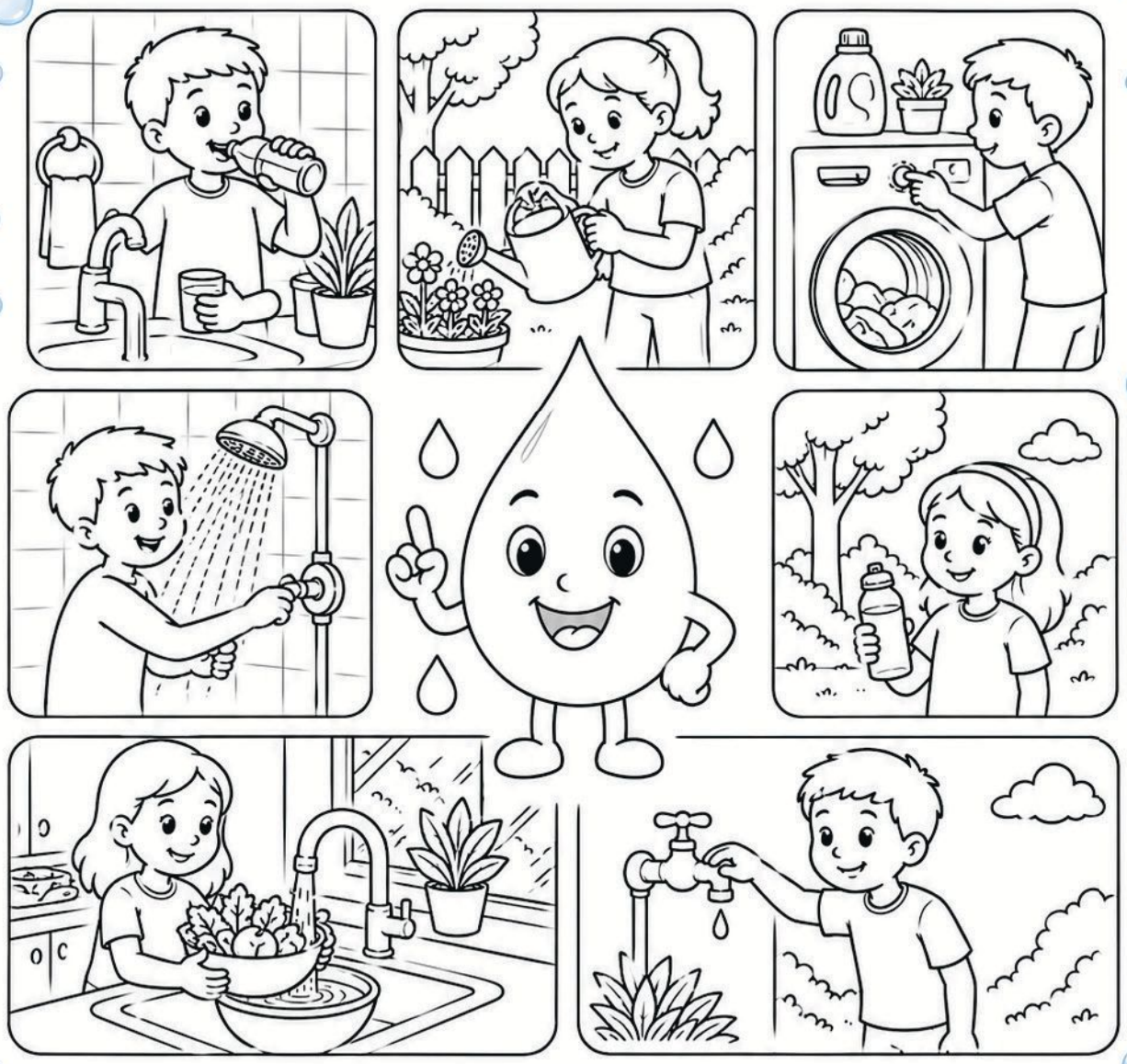
_____

_____

Javobingizda hisob-kitob natijalarini aniq sonlar bilan ko‘rsating.

Rasmni bo‘yang. Yana bir tomchi suvni tejash uchun o‘zingiz qiladigan ishlar tasvirlangan rasmlarni doira ichiga oling.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

15-MAVZU.
YOSH SUV CHEMPIONLARI

Hikoyani o‘qing

Oygulning nutqi

Dastur yakunida Oygul sinfdoshlari oldiga chiqdi.

– Darslarimiz boshlanganda, men suv faqat jo‘mrakdan keladi, deb o‘ylardim. Endi esa suv tabiatdan olinishini va uni uylarimizga odamlar yetkazib berishini bilaman. Tishlarimni yuvayotganda jo‘mrakni yopib, men ham suvni asrashga hissa qo‘shaman.

Millionlab odamlar bittadan kichik ish qilsa ham, katta natijaga erishish mumkin. Men suvni asrashga xizmat qiladigan qarorlar qabul qilaman.

Sinfdoshlari qarsak chalishdi.

Men o‘rgandim. **Men** harakat qildim.
Men yosh suv chempioniman – va mening harakatlarim...!

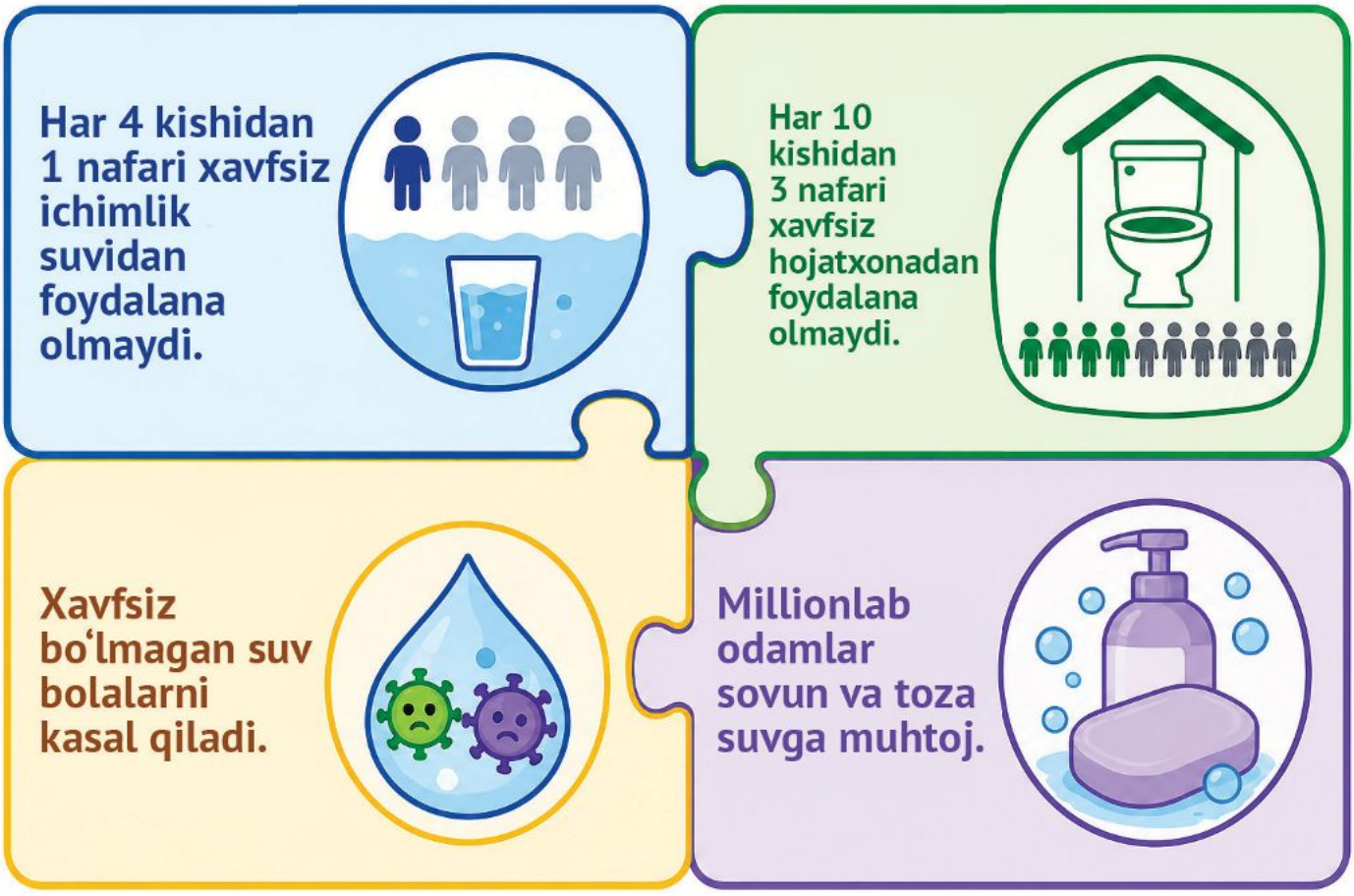

Savollarni muhokama qiling

1. Oygul dastur davomida nimalarni o‘rgandi?
2. U aytmagan yana nimalarni qo‘sha olasiz?
3. SIZ ushbu dasturdan o‘rgangan eng muhim BITTA narsa nima?

Ayrim faktlar bilan tanishamiz

MASHG‘ULOT | 1–2 sinflar

O‘YLANG va TANLANG!

O‘rgangan yaxshi odatlaringiz yoniga ✓ belgisini qo‘ying.

☐ Toza suv ichish
☐ Suvni tejash
☐ Qo‘llarni yuvish
☐ Tabiatni asrash

TANLANG!

SUVNI ASRASH BO‘YICHA VA’DANGIZNI TANLANG!

Bajarishga va’da beradigan BITTA ishingiz yoniga ⭐ belgisini qo‘ying.

MASHG‘ULOT | 3–4 sinflar

O‘YLANG va YOZING!

Suvni asrash bo‘yicha shaxsiy rejangizni yozing.

🏠 UYDA: Har kuni amal qiladigan bitta aniq odatim:_____

🏫 MAKTABDA: Suvni asrovchi sifatida davom ettiradigan bitta ishim:_____

👨‍👩‍👧‍👦 MAHALLADA: Suv bilan bog‘liq, men xabar beradigan yoki hal qilishga kirishadigan bitta muammo:_____

🌳 KELAJAKDA: O‘rganganlarimni boshqalarga o‘rgatishning bitta usuli:_____

Amal qiladigan TO‘RTTA va’dangizni tanlang. Ularning yoniga ✓ belgisini qo‘ying.

Quyidagilarga va’da beraman:

☐ 💧 Har kuni suvni tejayman.

☐ 🚰 Suv kerak bo‘lmaganda jo‘mraklarni yopaman.

☐ 🥤 Xavfsiz suv ichaman.

☐ 🌿 Suv manbalarini toza saqlashga yordam beraman.

☐ 🔧 Suv sizib chiqayotgan joylar haqida kattalarga xabar beraman.

☐ 👥 Boshqalarni ham suvni asrashga undayman

Rasmni bo‘yang va har kuni asrashingiz kerak bo‘lgan suv tomchisini doira ichiga oling.

Tabriklaymiz!

Siz bu mavzuni muvaffaqiyatli yakunladingiz.

«Yosh suv chempioni» sahifasiga o‘ting va bitta tomchini bo‘yang!

Har bir mavzuni yakunlaganingizdan keyin bitta tomchini bo‘yang. 15 ta tomchini bo‘yab bo‘lgach, haqiqiy yosh suv chempioniga aylanasiz

YOSH SUV CHEMPIONLARI

HAR BIR MAVZUDAN SO‘NG BITTA TOMCHINI BO‘YANG!

1 2 3 4 5

6 7 8 9 10

11 12 13 14 15

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

AFD AGENCE FRANÇAISE DE DÉVELOPPEMENT

unicef
har bir bola uchun

YOSH SUV CHEMPIONI

Ushbu sertifikat

(ismingizni shu yerga yozing)

suv, salomatlik va xavfsizlik bo'yicha 15 ta darsni tugatganini va YOSH SUV CHEMPIONI maqomiga ega bo'lganini tasdiqlaydi.

«Suvga munosabatimiz qarorlarimizda aks etadi. To'g'ri yo'lni tanlaylik!»